Obs. Nyligen ändrades ursprungsversionen på es av den här sidan. Våra översättare håller på att översätta den nya sidan till svenska.

spanska

Swipe to change

Bevisupptagning

Spanien

1 Bevisbörda

För att en rättighet ska erkännas i domstol måste påståendena bevisas. Detta är förknippat med ett förfarande, vars steg och tidsramar är reglerade. Parterna i förfarandet måste bevisa de påståenden som deras yrkanden bygger på. Därför måste käranden lämna bevisning på omständigheterna i sin ansökan, medan svaranden måste kunna bevisa fakta som utgör hinder för, häver eller försvagar den rättsliga verkan av de sakförhållanden som anges i ansökan.

Den part som har bevisbördan drabbas av följderna av en brist på bevis. Om parten därför inte har bevisat de omständigheter som den gör gällande, när dom eller ett liknande beslut ska meddelas, avvisar rätten talan. För att det ska anses att endera parten inte har bevisat ett visst sakförhållande tar rätten hänsyn till hur lätt varje part kan bevisa sakförhållandet.

Det är viktigt för den som vill gå till domstol att på förhand analysera sina chanser att bevisa sina påståenden, för att inte slösa tid och pengar (rättegångskostnader) om man inte kan bevisa dessa påståenden. I detta syfte är det nödvändigt att ha viss kunskap, även om den är mycket allmän och grundläggande, om reglerna för förfarandets bevisningsfas.

1.1 Hur ser bevisbördereglerna ut?

Bevisningsfasen i spansk lagstiftning regleras av kapitlen V och VI i avdelning I, volym II (artiklarna 281–386) i civilprocesslagen *(Ley de Enjuiciamiento Civil)* (lag nr 1/2000 av den 7 januari 2000). Civilprocesslagen innehåller flera allmänna anmärkningar om bevisning i avsnitt XI i ingressen, som kan vara av intresse för den som vill ta reda på hur den spanska lagstiftaren ser på förfarandets bevisningsfas.

Vissa förfaranden har särskilda regler för bevisupptagning som ändrar de allmänna reglerna, t.ex. förfaranden som rör underåriga eller familjer. Bevisning kan också tas upp i domstol i andra instans *(Juzgado de Segunda Instancia)*. Det rör normalt bevisning som inte kunde tas upp i domstol i första instans *(Juzgado de Primera Instancia)* på grund av omständigheter som inte kan anses bero på käranden.

1.2 Finns det undantag från bevisbördereglerna? Om ja, i vilka fall? Är det i sådana fall möjligt att komma med motbevisning?

Traditionellt har det på teoretisk nivå gjorts skillnad mellan bevis på sakförhållanden och bevis på rätt, men i verkligheten behöver inte rätten styrkas, eftersom domaren måste känna till den. Ett undantag är utländsk rätt, som det kan vara nödvändigt att styrka. Bevis på utländsk rätt regleras av lagen om internationellt civilrättsligt samarbete *(Ley de cooperación jurídica internacional en materia civil)*, enligt vilken domaren kan begära utlåtanden om utländsk rätt, normalt genom den spanska centralmyndigheten. Om utländsk rätt inte styrks får spansk rätt tillämpas, men domaren utnyttjar endast denna befogenhet i undantagsfall.

Det är inte nödvändigt att styrka omständigheter som är fullständigt och allmänt kända eller omständigheter som parterna är överens om, med undantag av fall då förfarandets tvisteföremål ligger utanför parternas kontroll, med andra ord förfaranden om personers rättskapacitet, föräldraskap, äktenskap och underåriga.

Legala presumtioner undantar den part som gynnas av presumtionen från kravet att bevisa den presumerade omständigheten. När det gäller sådana presumtioner tillåts motbevisning, om inte detta uttryckligen förbjuds i lag. Legala presumtioner är bland annat presumtionen att egendom och pengar som förvärvats av den ena av eller båda makarna efter giftermålet ägs gemensamt, utom då det kan styrkas att de uteslutande tillhör en av makarna, presumtionen att makar bor tillsammans samt presumtionen att en saknad person var vid liv fram till dess att personen dödförklarades.

I allmänhet undantas inte käranden från bevisbördan till stöd för sina yrkanden om inte svaranden reagerar på stämningsansökan eller inte inställer sig i rätten. Det finns dock undantag, då brist på invändningar från svaranden leder till att domaren avkunnar en dom som går på kärandens linje. Detta är exempelvis fallet i småmålsförfaranden och i förfaranden om avhysning på grund av utebliven betalning.

1.3 Hur övertygande måste bevisningen vara för att läggas till grund för en dom?

De fakta som parterna anför i sina käromål respektive svaromål ska styrkas, och rätten ska genomföra värderingen med utgångspunkt i omständigheterna i målet, med beaktande av all bevisning som har tagits upp samt dess karaktär (en offentlig handling har exempelvis inte samma värde som en utsaga av en av parterna). Bevisvärderingen och skälen till att domaren drar vissa slutsatser ska anges i domen. Utöver direkt bevisning förekommer även indirekt bevisning, vilket innebär att rätten, när väl ett sakförhållande har erkänts eller fullständigt bevisats, får anta att ett annat sakförhållande är sant, under förutsättning att det finns ett exakt och direkt samband mellan de båda sakförhållandena. Rätten ska i beslutet ange hur den har etablerat sambandet mellan det bevisade sakförhållandet och det presumerade sakförhållandet.

2 Bevisupptagning

2.1 Måste en part begära att bevisning tas upp eller kan domstolen ibland ta initiativ till bevisupptagning?

Enligt dispositionsprincipen *(principio dispositivo)*, som reglerar tvistemål, ska parterna lägga fram den bevisning de vill åberopa under förfarandet för rätten. Rätten kan dock på eget initiativ besluta att viss bevisning endast kan tas upp i de fall som anges i lagstiftningen. Om därför domaren anser att den bevisning som parterna föreslår vid den förberedande förhandlingen i vanliga tvistemål är otillräcklig för att klargöra de omtvistade omständigheterna, får han eller hon meddela parterna vilken omständighet som kan påverkas av bevisningens otillräcklighet och även ange vilken bevisning parterna kan föreslå.

I förfaranden som rör personers rättskapacitet, föräldraskap, äktenskap och underåriga får domaren, oavsett vilken bevisning parterna eller åklagarmyndigheten begär, ta upp den bevisning domaren anser vara nödvändig för att avgöra förfarandet, beroende på typen av förfarande.

2.2 Vad händer om en parts begäran om bevisupptagning godkänns?

I muntliga förfaranden (fordringar upp till 6 000 euro) tar domaren upp bevisning vid den egentliga förhandlingen efter att bevisning har föreslagits och godkänts under förhandlingen.

I ordinarie förfaranden (fordringar över 6 000 euro) fastställs ett datum för förhandlingen, och bevisupptagningen skjuts upp till detta datum efter att bevisning har godkänts vid den förberedande förhandlingen (där även processfrågor avgörs). Parterna kallas att lämna sina utsagor, de vittnen som parterna själva inte kunde ha med sig till rätten kallas, sakkunniga kallas när parterna vill erhålla klargöranden eller förklaringar av yttrandena, och institutioner som har

handlingar som parterna inte kunde bifoga käromålet och svaromålet kontaktas, förutsatt att parterna har lämnat uppgift om var handlingarna förvaras.
Bevisning som inte måste tas upp under förhandlingen (t.ex. syn på vissa ställen) tas upp före förhandlingen. Om den bevisning som tillåts vid den förberedande förhandlingen endast består av handlingar, och de inte har bestridits, eller om ett sakkunnigutlåtande läggs fram och ingen part har begärt att den sakkunnige ska närvara vid den förberedande förhandlingen, meddelar rätten en dom efter den förberedande förhandlingen utan att fastställa datum för förhandling.
I allmänhet tas bevisningen upp av samma domare eller domstol som prövar målet, även om vittnet inte bor i domkretsen och måste resa till domstolen på kallelsedagen (dock med rätt att kräva motsvarande ersättning från den part som föreslog honom eller henne enligt beslut av rättens sekreterare och utan att det påverkar partens rätt att kräva ersättning från motparten om han eller hon tillerkänns ersättning för rättegångskostnaderna). Endast i undantagsfall, t.ex. på grund av mycket stora avstånd, kan rättslig hjälp begäras för att ta upp vittnesmålet i domstolen på vittnets bostadsort. I detta fall översänds en framställning om rättslig hjälp till den andra domstolen (på nationell nivå), eller också används en mekanism som upprättats genom bestämmelserna om internationellt rättsligt samarbete, beroende på var vittnesmålet ska tas upp. I det senare fallet ska parterna skriftligen inge de frågor som ska ställas.
Videokonferenser används i allt högre grad, och i sådana fall måste inte frågorna utformas på förhand. Det räcker att begära en videokonferens av domstolen på den ort där den ska genomföras.

2.3 I vilka fall får domstolen avslå en parts begäran om bevisupptagning?

Bevis på obestridliga sakförhållanden eller bevisning som inte är relevant för förfarandets tvisteföremål tillåts inte, och inte heller bevisning som enligt rimliga och säkra regler och kriterier inte bidrar till att klargöra de omtvistade omständigheterna. Rätten godtar under inga omständigheter bevisning som har skaffats fram på ett otillåtet sätt, som strider mot de grundläggande rättigheterna eller som är inriktad på att rätten ska hjälpa till att kräva ut handlingar som parterna har tillgång till.
I allmänhet ska bevisningen föreslås vid den muntliga förhandlingen eller vid den förberedande förhandlingen. Bevisning som föreslås i fel tid tillåts inte.
I förfaranden om rättskapacitet, familjefrågor och underåriga får nya fakta läggas fram efter framställandet av käromålet och svaromålet, särskilt i domstol i andra instans när domen överklagas eller överklagandet bestrids. I sådana fall får ny bevisning föreslås, förutsatt att tidsperioden för att meddela domen ännu inte har börjat löpa. När tidsperioden för inlagor har löpt ut och ett viktigt nytt sakförhållande dyker upp får parterna skriftligen upplysa rätten om detta och även begära bevisupptagning, om motparten inte instämmer i detta sakförhållande.

2.4 Vilka olika bevismedel finns det?

Följande bevismedel får användas i förfaranden: förhör med part, offentliga handlingar, privata handlingar, sakkunnigutlåtanden, prövning, vittnesförhör och medel för återgivning av ord, ljud och bilder samt instrument för lagring, hämtning och återgivning av ord, data, siffror och räkneoperationer för redovisningsändamål eller andra ändamål som är relevanta för förfarandet.

2.5 Hur går vittnesförhör till? Skiljer de sig från förhör med sakkunniga? Vilka regler gäller för skriftlig bevisning och sakkunnigutlåtanden?

VITTNESBERÄTTELSE: vittnen måste inte anges i käromålet eller svaromålet, eftersom varje part i muntliga förfaranden måste inställa sig på den fastställda dagen för förhandlingen tillsammans med de personer som ska vittna i förfarandet. Parterna måste begära att rätten kallar vittnen som de själva inte kunde ta med sig, och anmodar dem att inställa sig inom tre dagar efter att kallelsen har tagits emot. I ordinarie förfaranden identifieras vittnena vid den förberedande förhandlingen, vid vilken inte bara processfrågor utan även de omtvistade omständigheterna i målet fastställs och tillhörande bevisning föreslås och godkänns.
Vittnesberättelser är alltid muntliga och tas upp på dagen för förhandlingen (liksom de klargöranden som det bedöms vara nödvändigt att begära från sakkunniga). Det finns dock ett undantag från denna regel om vittnesförhör: när juridiska personer eller offentliga organ måste lämna information om viktiga sakförhållanden i målet, men det inte är nödvändigt att höra fysiska personer individuellt. I detta fall inges en förteckning över frågor som parterna vill få besvarade och som domaren anser vara relevanta till enheten, i stället för vittnesutsaga. Svaret ges skriftligen.
SAKKUNNIGUTLÅTANDE: sakkunnigutlåtanden är alltid skriftliga. Efter att de har lämnats in och lästs upp för motparten måste parterna avgöra om det är nödvändigt att den sakkunnige inställer sig till rätten för att lämna de klargöranden eller förklaringar som kan behövas.
Om parterna vill använda sakkunnigutlåtanden måste det utlåtande som yrkandena bygger på lämnas in med käromålet eller svaromålet. Om detta inte är möjligt ska de ange vilka utlåtanden de tänker använda. Dessutom ska de lägga fram utlåtandena så snart de är tillgängliga, och i alla händelser fem dagar före den förberedande förhandlingen i ordinarie förfaranden, eller fem dagar före förhandlingen i muntliga förfaranden. Det oaktat får parterna begära att en sakkunnig utses när käromålet eller svaromålet inges. I detta fall utfärdas utlåtandet senare (normalt mellan den förberedande förhandlingen och själva förhandlingen, men tillräckligt långt i förväg för att parterna ska kunna studera utlåtandet före förhandlingen).
Ett mellanting mellan vittne och sakkunnig är expertvittnet, nämligen ett vittne som kan lämna information i tekniska frågor som rör förfarandet. Normalt utarbetar expertvittnena rapporter som inges tillsammans med käromålet eller svaromålet som skriftliga bevis, inte som sakkunnigutlåtande.

2.6 Har vissa bevismedel större bevisvärde än andra?

Ja. Offentliga handlingar ger fullständiga bevis på den omständighet, den handling eller de förhållanden de beskriver samt det datum då handlingen upprättades och identiteten på notarier och personer som medverkade i upprättandet. Om en offentlig handlings äkthet bestrids kontrolleras den och jämförs med originalet, var det än är. Följande ger, detta oaktat, fullständiga rättsliga bevis utan behov av kontroll eller jämförelse, utom då det finns bevis på motsatsen eller en jämförelse av handstil, när så är möjligt: gamla offentliga handlingar som saknar protokoll utfärdat av notarius publicus och alla offentliga handlingar för vilka originalet saknas eller för vilka det saknas uppgifter som kan kontrolleras eller jämföras.
Även privata handlingar ger fullständiga bevis i förfaranden om de inte bestrids av den part som de är till skada för. Om en privat handling bestrids kan den part som lade fram den begära en jämförelse av handstilen eller något annat bevismedel som bekräftar dess äkthet. Om det inte är möjligt att styrka den privata handlingens äkthet utvärderas den i enlighet med reglerna om en sund prövning, som också följs vid utvärderingen av övrig bevisning som tas upp.
Om en handling bestrids men det visar sig att den är äkta kan den part som bestred handlingen bli tvungen att betala inte bara de därmed förenade kostnaderna, utan även vite.
Om resten av bevisningen inte pekar på något annat betraktas i domen slutligen alla omständigheter som en part har erkänt som fakta i partsutsagorna som sanna, om parten personligen deltog i dem och det faktum att de betraktas som sanna enbart är till skada för den parten.

2.7 Är det obligatoriskt att använda ett visst bevismedel för att styrka en omständighet?

I princip finns det ingen regel för vilken bevisning som ska användas för att bevisa vissa omständigheter, men det är logiskt att exempelvis skriftliga bevis används för att bevisa att det finns en skuld eller att skulden har betalats, i samband med en fordran på ett penningbelopp inom ramen för affärsförbindelser mellan parterna. Det begärs ett sakkunnigutlåtande om det krävs vetenskaplig, konstrelaterad, teknisk eller praktisk kunskap för att utvärdera sakförhållanden eller omständigheter som är relevanta för saken eller för att få större visshet om dem.

2.8 Är vittnen enligt lag skyldiga att avge vittnesmål?

Vittnen som kallas är skyldiga att inställa sig vid den berörda förhandlingen. Om de inte inställer sig blir de skyldiga att betala vite på 180–600 euro, med förbehåll för en femdagarsperiod under vilken de kan höras. Om vittnet inte inställer sig vid en andra kallelse blir påföljden inte bara vite: vittnet gör sig skyldig till domstolstrots, något som vittnena förvarnas om redan i början.

2.9 I vilka fall kan de vägra att vittna?

Den generella princip enligt vilken vittnena är skyldiga att vittna gäller inte vittnen som på grund av sin ställning eller sitt yrke är skyldiga att tiga om de omständigheter de utfrågas om. I detta fall ska de ange detta, med skälen, varefter rätten, med beaktande av skälen till vägran att vittna, fattar beslut med avseende på förhöret och får befria dem från plikten att svara. Om vittnet befrias från plikten att svara ska detta protokollföras.

Om vittnet påstår att de sakförhållanden som han eller hon förhörs om avser något som rättsligen har förklarats eller klassificerats som konfidentiellt begär rätten på eget initiativ en officiell handling från det behöriga organet som bekräftar detta, om rätten anser att detta är nödvändigt för att skipa rättvisa. När domstolen har kontrollerat att påståendet om sekretess stämmer beslutar den att handlingen och de frågor som omfattas av officiell sekretess ska antecknas i protokollet.

Innan vittnena lämnar sina vittnesmål ska de dessutom förhöras av rätten om sina personliga förhållanden (familjeband eller vänskap eller fiendskap med parterna, personligt intresse i saken osv.), och beroende på deras svar får parterna lämna in synpunkter om deras opartiskhet till rätten.

2.10 Kan en person som vägrar att vittna straffas eller tvingas att avge vittnesmål?

Vittnen är skyldiga att inställa sig om de kallas av rätten, och de är skyldiga att avlägga ed eller svära att tala sanning, varvid de förvarnas om påföljderna för mened i tvistemål. Vittnen är skyldiga att vittna på det sätt som anges i artikel 366 i civilprocesslagen. Om ett vittne vägrar vittna kan han eller hon göra sig skyldig till domstolstrots, vilket är belagt med vite, eller, beroende på allvaret, kan vägran möjligen utgöra ett brott.

2.11 Finns det personer som inte får höras som vittnen?

Vem som helst kan vara ett vittne, med undantag för personer som varaktigt har förlorat förståndet eller sina sinnesförmögenheter (syn, hörsel osv.), när det gäller omständigheter som de endast kan känna till med hjälp av dessa sinnen.

Minderåriga som är yngre än 14 år får fungera som vittnen om rätten anser att de är tillräckligt mogna för att känna till och säga sanningen.

Enligt spansk lagstiftning avser det traditionella begreppet ”vittne” fysiska personer, men detta hindrar inte att rättsliga företrädare för juridiska personer inställer sig som vittnen för att lämna upplysningar om sakförhållanden som de känner till tack vare sin ställning. När det gäller juridiska personer och offentliga organ föreskrivs som sagt uttryckligen en möjlighet att informera rätten skriftligen (artikel 381 i civilprocesslagen).

2.12 Vad är domstolens och parternas respektive roller vid vittnesförhör? När får ett vittne höras med tekniska hjälpmedel, till exempel videokonferens eller andra medier?

De frågor som rätten har tillåtit ställs direkt av parternas advokater, och den part som föreslog vittnet börjar. När frågorna av advokaten för den part som föreslog vittnet har besvarats får övriga parters advokater ställa nya frågor till vittnet som de anser kan klargöra omständigheterna. Även domaren får förhöra vittnet för att få klargöranden och ytterligare information.

Rätten får på eget initiativ eller på begäran av någon av parterna låta ett vittne som har gjort en utsaga som i hög grad motsäger utsagan av ett annat vittne eller av någon av de parter som tidigare har förhörts, konfronteras med det vittnet eller den parten.

Vittnet får på begäran förhöras genom videokonferens, om rätten går med på detta. Detta är fallet om vittnesmål via videokonferens är det lämpligaste och mest proportionella sättet att ta upp bevisning med tanke på omständigheterna (främst vid stort avstånd mellan vittnets bostadsort och domstolens säte). Därvid gäller alltid det kontradiktoriska systemet och parternas rätt att höras.

3 Bevisvärdering

Detta innebär att domaren bedömer bevisvärdet som helhet enligt reglerna om sund prövning. Vissa typer av bevisning berörs dock som sagt av lagstadgad värdering, t.ex. när det gäller offentliga och privata handlingar och förhör med parterna, i vissa fall.

3.1 Om en part har skaffat fram bevisning på ett otillåtet sätt, hindrar det domstolen från att lägga den till grund för domen?

Bevisning som har skaffats fram på ett otillåtet sätt kan inte godkännas. Bevisning som direkt eller indirekt har skaffats fram genom kränkning av grundläggande rättigheter eller friheter har dessutom ingen verkan. Rätten bortser därför från sådan bevisning när målet avgörs.

Om någon av parterna anser att de grundläggande rättigheterna har kränkts när godkänd bevisning skaffades fram eller upptäcktes ska han eller hon omedelbart framföra detta och när så är lämpligt underrätta övriga parter. Därefter fattar domaren beslut om bevisningens laglighet.

Om domaren själv anser att en grundläggande rättighet har kränkts när bevisning skaffades fram avvisar domaren bevisningen ex officio.

Denna fråga, som rätten också kan ta upp på eget initiativ, avgörs vid förhandlingen eller, i muntliga förfaranden, i början av förhandlingen före bevisupptagningen.

3.2 Kan en partsutsaga användas som bevisning?

Om en part kallas att vittna av motparten är värderingen av utsagan beroende av innehållet i svaren. Om resten av bevisningen inte pekar på något annat betraktas i domen därför alla omständigheter som en part har erkänt som fakta som sanna, om parten personligen deltog i dem och det faktum att de betraktas som sanna enbart är till skada för den parten. I alla andra avseenden värderar rätten utsagans innehåll i enlighet med reglerna om sund prövning.

Rätten får likaledes godta parternas personliga omständigheter som sanna om de inte inställer sig för att vittna eller, om de har inställt sig, vägrar att vittna eller svarar undvikande, förutsatt att det är omständigheter som den förhörda parten personligen har deltagit i och det faktum att de betraktas som sanna helt eller delvis är till skada för den parten. En part som inte inställer sig blir dessutom skyldig att betala vite på 180–600 euro.

Senaste uppdatering: 30/10/2020

De nationella versionerna av sidan sköts av respektive kontaktpunkt. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Varken det europeiska rättsliga nätverket eller kommissionen påtar sig något som helst ansvar för information eller uppgifter som ingår eller åberopas i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.